

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Viite: Vuoden 2025 TAE (HE 109/2024 vp)

Talousarvioesitys vuodelle 2025

Ympäristövaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä asiantuntijalausuntoa otsikkoasiassa. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa asiassa kunnioittavasti seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan (pääluokka 31) määrärahat vuoden 2025 talousarvioesityksessä ovat 3,598 miljardia euroa, mikä on 19 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa.

Vuoden 2025 talousarvioesitys noudattaa hallitusohjelman linjauksia. Merkittävä osa hallinnonalan määrärahoista osoitetaan väyläverkon kehittämiseen ja korjausvelan kasvun torjumiseen. Investoinnit kohdistetaan väylähankkeisiin, joilla hallitus pyrkii vahvistamaan talouden kilpailukykyä ja ihmisten sujuvaa liikkumista.

Liikenne- ja viestintäverkoille ehdotetaan 2,03 miljardin euron määrärahaa. Väylänpidossa huolehditaan ensisijaisesti verkosta, jonka liikennöitävyys on tärkeää elinkeinoelämälle ja yhteiskunnalle laajemmin. Samoin korostuvat liikenneturvallisuus ja digitalisaation mahdollisuudet.

Perusväylänpidon määräraha on 1,496 miljardia euroa ja on siten linjassa valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman (ns. Liikenne 12) rahoitusohjelmaan nähden. Väylävirasto on arvioinut, että viimeisten vuosien aikana tapahtuneesta kustannustason voimakkaasta noususta johtuen väyläverkon korjausvelka kuitenkin kasvaa edelleen. Hallitusohjelmaan sisältyvästä pääosin omaisuuden myynneillä rahoitettavasta investointiohjelmasta on varattu 520 miljoonaa euroa perusväylänpitoon hillitsemään korjausvelan kasvua. Tästä 200 miljoonaa ehdotetaan kohdistettavaksi vuodelle 2025. Lisärahoitus kohdennetaan tieverkolle siten, että toimenpiteiden avulla saadaan mahdollisimman paljon hyötyjä tienkäyttäjille ja elinkeinoelämälle.

Vuonna 2025 ehdotetaan aloitettavaksi seitsemän uutta tiehanketta, joiden valtuudet ovat yhteensä 317 miljoonaa euroa:

- mt 642 Äänekosken silta, valtuus 15 miljoonaa euroa
- vt 15 Rantahaka (Kotka)-Kouvola, valtuus 122 miljoonaa euroa
- vt 21 Palojoensuu-Maunu, valtuus 30 miljoonaa euroa
- vt 23 Karvion kohta, valtuus 14 miljoonaa euroa
- vt 12 Mankala-Tillola, valtuus 92 miljoonaa euroa
- vt 8 parantaminen Kokkolan kohdalla, Kokkolan keskusta 1. vaihe, valtuus 13 miljoonaa euroa
- vt 8 ja st 724 Vaasan yhdystien 1. vaihe, valtuus 31 miljoonaa euroa

Hankkeen vt 12 Mankala-Tillola valtuuden ja määrärahan käytön edellytyksenä on Lahden seudun MAL-sopimuksen allekirjoittaminen.

Uusia ratahankkeita on kaksi, joiden valtuudet ovat yhteensä 105 miljoonaa euroa:

- Karjalan radan kehittäminen, valtuus 90 miljoonaa euroa
- Suupohjan rata, valtuus 15 miljoonaa euroa

Lisäksi hankkeelle Rantaradan kehittäminen Karjaa-Kauklahti välillä esitetään 50 miljoonan euron valtuuden korotusta 80 miljoonaan euroon.

Vuonna 2025 avustettavina kaupunkien joukkoliikennehankkeina jatkuvat aiemmin myönnettyjen valtuuksien mukaisesti Viikki-Malmi -pikaraitiotien suunnittelu sekä Länsi-Helsingin pikaraitioteiden suunnittelu ja rakentaminen. Edellä mainittujen joukkoliikennehankkeiden valtionavustuksiin vuonna 2025 tarvittava määräraha on yhteensä 11,25 miljoonaa euroa.

Liikenteen ja viestinnän palveluilla turvataan liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta sekä luodaan edellytyksiä liikennejärjestelmän ja siihen liittyvien palvelujen kehittämiseksi. Viestintäpalveluja ja viestintäverkkoja hyödynnetään merkittävässä osassa yhteiskunnan palveluiden tuottamisessa ja kulutuksessa. Liikenteen ja viestinnän palveluiden määrärahataso on vuonna 2025 noin 858 miljoonaa euroa, mikä on noin 23 miljoonaan euroa enemmän kuin vuonna 2024. Muutos vuoteen 2024 verrattuna aiheutuu pääosin Televisio- ja radiorahaston määrärahaan tehtävästä noin 16 miljoonan euron indeksi-tarkistuksesta sekä 5 miljoonan euron lisäyksestä lentoliikennepalvelujen ostoihin. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta siirretään liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkaan momentti ja sille osoitettava noin 3,8 miljoonan euron määräraha liittyen yöjunakaluston hankintaan. Hankinnalle on jo aiemmin myönnetty valtuus työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta.

Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostoihin ja kehittämiseen ehdotetaan noin 107 miljoonan euron määrärahaa, joka on 5 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Lisäys osoitetaan lentoliikennepalvelujen ostoihin.

Hallinnonalan virastojen yhteenlasketut toimintamenoa määrärahat pienenevät runsaasta 231 miljoonasta eurosta noin 215 miljoonaan euroon pääosin hallitusohjelman sisältämien tuottavuutta parantavien toimenpiteiden seurauksena.

Ympäristövaikutukset

Yllä mainituilla vuoden 2025 talousarvioon sisältyvillä raideliikenteen kehittämishankkeilla voidaan odottaa olevan myönteisiä ympäristövaikutuksia siltä osin kuin ne mahdollistavat kulkumuotosiirtymää raiteille.

Joukkoliikenteen palvelut mahdollistavat kulkutapasiirtymää ja päästöjen vähentämistä erityisesti kaupunkiseuduilla. Suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukeen esitetään 2024 vuoden talousarviossa 9,75 miljoonaa euroa ja keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukeen 8,125 milj. euroa, mikä vastaa vuoden 2024 tasoa.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen ja kuntien joukkoliikennehankkeiden rahoitusta alennetaan vuoden 2025 talousarvioesityksessä 1,8 miljoonaan euroon. Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen rahoituksen alentamisesta on linjattu hallitusohjelmassa ja vuosien 2025-27 kehyspäätyksessä osana julkisen talouden vahvistamista.

Vaihtoehtoisilla käyttövoimilla kulkevien ajoneuvojen hankintaa tai fossiilisia polttoaineita käyttävien ajoneuvojen muuntamiseen ei ole osoitettu uusia määrärahoja vuodelle 2025. Tukien hakuaika päättyy joulukuussa 2024. Määrärahat sähkö-, kaasu- tai vetykäyttöisen kuorma-auton hankintaan on syyskuussa 2024 varattu loppuun. Sähkö-, kaasu- tai vetykäyttöisten pakettiautojen hankintaan on vielä rahoitusta jäljellä. Vuoden 2024 kolmannessa lisätalousarviossa uudistetaan vuoden 2022 hankintatukimäärärahoja (kolmevuotinen siirtomääräraha), jotta aiemmin tukiin sidottua ja pakettiautojen tukiin loppuhakuaikana sitoutuvaa määrärahaa voidaan maksaa myös vuosien 2025 ja 2026 aikana, sillä kaikkia myönteisen tukipäätöksen saaneita ajoneuvoja ei ehditä ensirekisteröidä vielä vuoden 2024 aikana.

Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan määrärahojen lisäksi on huomioitava, että vähäpäästöistä liikkumista ja liikenteen energiamurrosta edistävät määrärahat jakautuvat useammalle eri hallinnonalalle. Liikenteen käyttövoimamurroksen edistämiseksi keskeinen vuoden 2025 talousarvioesityksessä on työ- ja elinkeinoministeriön (pääluokka 32) arviomääräraha julkisen liikennesähkön ja –kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuurin edistämiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että vuoden 2025 talousarvioesityksessä on esitetty valtuutta tehdä myöntämispäätöksiä vuoden 2024 mahdollisesti käyttämättä jäävästä myöntämisvaltuudesta, sillä rahoituksen käyttöä koskevaa ensimmäistä tarjouskilpailua ollaan TEM:in hallinnonalalla vasta käynnistämässä. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää myös perusteltuna avustuksen suuntaamista raskaan liikenteen jakeluinfraan, jonka markkinalähtöisen kehittymisen edellytykset ovat vielä heikot, ja jota huhtikuussa 2024 voimaan tullut EU:n jakeluinfra-asetus edellyttää rakentuvaksi.

Liikenteen kasvihuonekaasujen päästövähennyksiä edistävien toimien rahoitustaso jää tällä hetkellä sen alle, mitä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (v. 2022) sisällytetyt toimet edellyttäisivät. Uuden keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman valmistelu on käynnistetty ympäristöministeriön johdolla ja sen on tarkoitus valmistua vuonna 2025.